Մանզումէի Էֆքեար սէնէտէ 300 նիւսխէ վէրիլիր, սէնէվի գըյմէթի, Իսթանպօլ իչին կէչէր աղճէ 250, վէ ալթը այլըղը 125 ղրշ. վէ Թաշրալար իչին բօսթա փարասը տախի իչինտէ օլարագ, սէնէվի գըյմէթի տաղ աղճէ 250, վէ ալթը այլըղը տախի 125 ղրշ. օլաճագ տըր:

Վէ պէհէր նիւսխէսի 40 ար փարայա սաթըլաճագ տըր:

Մանզումէի Էֆքեար

ՄԻԻՆԱՏԻԻ

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

Իլանաթըն պէհէր սաթըրը իչին, պիրինճի տէֆասը 3, իքինճի տէֆասը 2, վէ իւչիւնճիւ վէ սայիր տէֆալարտա 1 էր ղրշ. ալընաճագ տըր:

Մէքթուպ վէ սայիրէ, Պէյ-օղլունտա Տօղրու-եօլտա 467 նիւմէրօլու խանէտէ ԼԷՎԱՆԴ ՀԷՐԱԼՏ Թապխանէսինտէ, Կարապետ Յ. Փօչճաեան իսմինէ կէօնտէրիլէճէք տիր:

ԻՒՉԻՒՆՃԻՒ ՍԷՆԷ ١٢٨٥ ՐԷՄԱԶԱՆ ١٨ 1868 ԴԷԿՏԵՄԲԵՐ 20 ՃՈՒՄԱ ԱԼԱՖՐԱՆԳԱ ԺՈՒՆՎԱՐ 1 ՆԻՒՄԷՐՕ 834

ԻՍԹԱՆՊՕԼ, ԴԷԿՏԵՄԲԵՐ 20.

* * *

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

ԳՕՆՖԷՐԱՆՍ

Էվէլճէ մէն խաֆի պիր մուշքիլաթ զուհուրա կէլմէզ իսէ, իշպու էօնիւմիւզտէքի յունիւար 2տէ, եանի եարընքի կիւն, Թիւրքիա վէ Եունան պէյնինտէ օլան միւնազաաթը թէսվիյէ իթմէքնիյէթի իլէ, գօնֆէրանս քիւշատ օլունաճագ տըր.

Նասըլ քի մալիւմ տըր, պու գօնֆէրանս Րուսիա տէվլէթի թարաֆընտան թէքլիֆ օլունըփ, վէ Ֆրանսա տէվլէթի, պու շէրէֆին Րուսիատա գալմասընը գապուլ իթմիշ.

Պու պապտէ արանաճագ էն մուհիմ խուսուս, Պապը-ալինին, մէզքիւր գօնֆէրանսը գապուլ իթմէզտէն էվվէլ, եալընըզ խուլուսքեարանէ թէրզտէ իլքին պէշ թէքլիֆլէրին միւզաքէրաթա էսաս թութուլմասընը, վէ արազիճէ եալնըզ խարէճէ թէպէտտիւլաթ ուզէրինէ հիչ պիր սէօզ օլմամասընը թէքլիֆ իթմիշ օլմասը տըր.

Ցէնիր քի, Րուսիա պու թէքլիֆի գապուլ իտէրէք, գօնֆէրանսըն քիւշատընէ պիր կիւնլիւք պըրագմագ. պէօյլէ օլտուգտա, Րուսիանըն մուհարէպէ իթմէք էֆքեարընտա պուլունմատըղընը խասասա խանէլէր, հագգըլը չըգարըլըրլէր.

Եունան հիւքիւմէթի, քէնտիսի տախի պու գօնֆէրանսա տախիլ օլմասընը թէքլիֆ իթմիշ իսէտէ, պու թէքլիֆ էօյլէ պիր սուրէթտէ գապուլ օլունմագ իսթէնմիշ տիր քի, հիչ գապուլ օլունմամագտան բէք ազ ֆարգը վար տըր.

Արազիճէ վէ խարէճէ հիչ պիր թէպէտտիւլաթ թէքլիֆի մէյտանա չըգարըլմամաճագը, շիմտիտէն Եունանըն վէ թարաֆկիրլէրինին, (էկէր վար իսէ) խայալլարը հագգընտա բէք ազ իւմիտ պըրագըր. պագալըմ սօնու նասըլ օլաճագ տըր.

Ումարըզ քի կէլէճէք հաֆթա պու խուսուստա էրէյիճէ բարլագ բըշգըլար կէօրէպիլէճէյիզ, խիմտի գարանլըգտա, պուլունտան զիհատէ իլէրի աթըլամայըզ.

Պիզ պունլարը եազմըշ օլտուղումուզ հալտէ, սահիհ եախօտ եանլըշ հէր նասըլ իսէ, լա Թիւրքիտէ շու աթիտէքի պէնտ կէօրիւլմիւշ տիւր.

«Պապը-ալի, հալէա գօնֆէրանսը գապուլ իթմէմիշ, վէ իթմէյէճէք տիր».

* * *

ԹԻՒՐՔԻԱ ՎԷ ԵՈՒՆԱՆ

«Տէվլէթի-ալիյէ իլէ Եունան հիւքիւմէթի պէյնինտէ զուհուրա կէլէն միւնազաա, ֆէնա նէթիճէլէրտէ գարար գըլսա եախօտ գըլմասա, շիմտիքի հալտէ, Էվրօբանըն սուլհ ու սալահը հագգընտա խայըրլը պիր ալէամէթ սայըլամամագտա տըր.

Րուսիանըն նիմ րէսմի ղազէթասընըն թաստիգ իլէմիշ օլտուղու կիպի, Րուսիա տէվլէթի տախի, Ինկիլթէրրա վէ Ֆրանսա տէվլէթլէրի կիպի, խալիսանէ պիր թէվասսութ իլէ իշի թէսվիյէ իթմէք էֆքեարընտա սապիթգատէմ պուլունմագտա օլտուղու հալտէ, Եունանըն պէօյլէ պիր ճէսարէթլի թավըր ու հարէքէթտէ պուլունմասընը, գա՞նըլ սէպէպէ համլ իթմէլիյիզ.

Եունանլըլար, Տէվլէթի-ալիյէյէ գարշը մուհարէպէ իթմէքլիւյէ նա՞սըլ ճէսարէթ իտէպիլիրլէր.

Ճէսարէթ օլմայըպ, անճագ տէլիլիք օլան պու հարէքէթլէրինին նէթիճէլէրինտէն գուրթուլմագ իչին, գա՞նըլ խուսուսլարա կիւվէնմէքտէ տիրլէր.

Եունանըն, Թիւրքիայա գարշը մուհարէպէ իթմէսի, տէէթա կիւլէճէք պիր շէյ տիր.

Էվէլճէ իքի թարաֆ տախի պիրպիրլէրի գարշըսընտա պըրագըլսա, անճագ պիր նէթիճէ հասըլ օլուր.

Ֆագաթ Եունանըն, քէնտիսինէ կիւվէնէրէք մուհարէպէյէ աթըլաճաղընը գապուլ իթմէքտէ միւմքինիյէթ տիր.

Եունանլըլարըն զիհնի, Թիւրքիայա գարշը եալընըզ պըրագըլմաճագլարը ուզէրինէ, աղ չօգ միւթէէսսիր օլմուշ օլմալը տըր, վէ պունլար էօյլէ գանմըշ օլմալը տըրլար քի, պիւյիւք պիր տէվլէթ, նազար ու տիգգաթը ճէալիպ հարէքէթլէրի ուզէրինտէն ալըրմասալար, էկէրճէ մուհարէպէտէ քէնտիլէրինէ եարտըմ իթմէզ իսէ պիլէ, անըն նէթիճէսինտէն կէօրիւլէճէք զարար ու զիյանտան քէնտիլէրինի մուհաֆազա իտէճէք տիր.

Պուլունթըլարտան, պիր իւսեանը տըշարը չըգարագ, քէնտի սիլահլարընը տօղրուլթաճագ, գօլլարընը գուվվէթլէնտիրէճէք նիհայէթ, մուհարէպէյի պայ իթտիքլէրինտէ տախի, քէնտիլէրինի քէտէրտէն սահիլի սէլամէթէ չըգարաճագ տըր.

Էվրօբանըն պիրինճի թէհլիքէսի, Եունանիսթանըն պաշգալարընտան մուավէնէթ պէքլէմէսինէ իւմիտ կէօսթէրիլմէսի տիր. պու խուսուստա հիչ պիր շիւպհէ ճայիզ կէօրիւլմէզ.

Պիզճէ, պիզ պու թարզ պիր իւմիտին հագգըլը օլտուղունա բէք ազ ինանըրըզ.

Պիւյիւք տէվլէթլէրին իչինտէ Եունանա պագը իւմիտլէր կէօսթէրէնլէր եօգ տէյիլ տիր տիմէյիզ, ֆագաթ շիմտիքի միւնազաանըն տախի, պունի տէվլէթլէրին թահրիքինտէն իլէրու կէլմիշ տիր տէյի զանն իթմէմիզ տախի բէք կիւճ օլաճագ տըր.

Զիրա, մէզքիւր տէվլէթլէր, Էվրօբանըն սուլհ ու սալահը պօզուլաճագը հագգընտա հէր նէ տէրէճէտէ վագըֆ իսէլէր տախի պուլունսալար, ումումի պիր Շարգ մուհարէպէսինէ սէպէպիյէթ վէրմէք իւզրէ, Թիւրքիա վէ Եունան պէյնինտէ պիր մուհարէպէ զուհուրընը թահրիք իտէրէք, ասըլ քէնտի էնթէրէսօլարընը թէհլիքէյէ վազ իտէճէք գատար քէօր օլմազլար.

Զիրա, էկէրճէ Եունան հիւքիւմէթի, շիմտիքի մուարազասը, պիւյիւք տէվլէթլէրտէն պիր միւթթէֆիգ պուլուր իսէ, ումումի սուլհ ու սալահ, քեամիլէն թէհլիքէյէ իլգա օլունմուշ օլաճագ տըր.

Զիրա, Էվրօբա տէվլէթլէրինտէն հիչ պիրիսինին, քէնտի գօմշուսունտան զիհատէ շիմտիքի միւնազաատան զուհուրա կէլէպիլէճէք մուհարէպէյէ տախիլ օլմագլըղա հագգը եօգ տուր, վէ անլէրտէն պիրիսի իչէ գարըշըրսա, հէրկէս գալանլարըն քեաֆֆէսի տախի քէնտի պիթարաֆլըգ հայէթլէրինի թէրք իտէճէքլէր տիր.

Թիւրքիա պագը գալըրսա, միւսթագիլ պիր տէվլէթ օլմալը տըր. 1856 սէնէսի ահտնամէսի իլէ պէօյլէ գարարլաշտըրըլմըշ, վէ օնտան պէրի պու գարարը թէպտիլ իտէճէք հիչ պիր հալ ու հէյէթ մէյտանա չըգմամըշ տըր.

Էկէրճէ Տէվլէթի-ալիյէ պիր զայիֆ տէվլէթ իսէ, 1856տան սօնրա զայիֆլէնմիշ տէյիլ տիր.

Վէ շայէտ զայիֆ տախի օլմուշ օլսա, պու զայիֆլիյինին քէնտի գօմշուլարընա հիչ պիր քէտէրի եօգ տուր.

Խուլասայը քէլամ, Տէվլէթի-ալիյէ տախի, Եունան հիւքիւմէթի կիպի միւսթագիլ հալինի սագլամագլըգտա հագլը տըր.

Էկէրճէ Եունան, Էվրօբա տէվլէթլէրի մարիֆէթի իլէ հասըլ օլմուշ իսէ, Գարպի Էվրօբա, Թիւրքիանըն թէմամիյէթի մուհաֆազասը իչին տախի ազ ֆէտաքեարլըգ իթմիշ տէյիլ տիր».

([illegible])

* * *

Աթինատան տախի, պիր Ինկիլիզ մուխապիր թարաֆընտան Թայմըս եազըլան պիր մէքթուպու, շու վէճհ իլէ խուլասա իտէրիզ.

«Եունանլըլար, Տէվլէթի-ալիյէ օրտուսունու վէ տօնանմասընը զայիֆ կէօսթէրմէք նիյէթի իլէ, հէր նէվի ճահտ ու ղայրէթտէն կէրի տուրմամագտալար կիպի, Կիրիտ իխթիլալընըն ուզանմասընը տախի ֆուրսաթ ատտ իտէրէք, տահա զիհատէ սէպէպլէրինի իւքսէլթմէքտէ, վէ Օսմանլը օրտուսու վէ տօնանմասընտան գօրգմամագլըգ թալիմինտէ տըրլար.

«Ֆագաթ պունլար պիլմէյօրլար քի, պիր իխթիլալըն ուզանմասը, անը պասըրմագ իսթէյէն հիւքիւմէթին զաաֆընա պիր իսպաթ սայըլամազ.

«Չէրքէզլէրին օլ գատար ու զուն վագըթ, Րուսիա օրտուսունա գարշը գօյմուշ օլտուգլարը ունուտուլտու՞ մու.

«Քէզալիք Լէհլիլէրին, Րուսիա օրտուսու գուվվէթինէ գարշը նիճէ միւտտէթ մուգավէմէթ տուրմասը, վէ Նիւ-Զիլանտլըլարըն պիզիմ հիւքիւմէթէ վէրմիշ օլտուգլարը զահմէթլէր, վէ սայիրէ վէ սայիրէլէր, ունուտուլտու՞ մու.

«Վիւքէլա թարաֆկիրի օլան ղազէթալարտան ... օլըպ պէհալը ուզէրինէ կէօրիւլէն ճէնկճուեանէ էֆքեարլարը, վէ շէրէֆէ տայիր օլան տուղուլէրի խարագ իթմէքտէ, ֆագաթ եմիր պասիրէթէ րիայէթ իտէն իշպու ղազէթալարըն սայըսը բէք ազ տըր.

«Պունլարտան պիրիսի, Գըրըմ մուհարէպէսի էսնասընտա տախի, [illegible] ասքէրլէրինին, Գալայագտա Օսմանլը ասքէրինտէն եէնիլմիշ օլմասընը, վէ էճնէպի տօնանմասընըն Քիրէյի գայըթ իթմիշ օլտուգլարընը էսէրինի վիքր իթմէքլէյէ ճէսարէթ իտէպիլմիշ տիր.

«Քէզալիք մէզքիւր ղազէթա (Եունան ղազէթասը) սիւալ իտէր քի, Եունան հիւքիւմէթի իմբէրաթօր Նիգօլա օրտուլարընըն մէմալիքի Շահանէյի պասմըշ օլտուղու, վէ Րուսիատան իհանէլէր ալըբ իթտիքի վագըթ պիր իչ պէճէրէմէտիքի հալտէ, շիմտի հիչ պիր միւթթէֆիգի տախի եօգ իքէն, տահա՞ իյի պիր մուվաֆֆագիյէթ մի կէօրէպիլէճէք տիր. Պաէհու կէօլկէսինի տահա պիւյիւք կէօրէրէք, ասըլ էթթի բարչասընը աղզընտան պըրագան քէօփէյին մէսէլէսի տէր խաթըր իթտիրիր.

«Կէչէն իւչ սէնէլէր զարֆընտա, Շարգ մէսէլէսինի մէյտանա չըգարմագ իչին, հէր նէվի գարըշըգլըգլար վէ իխթիլալլար մէվգըյի իճրայէ գօնուլտուգտան սօնրա, Եունան հիւքիւմէթինին էլինէ նէ՞ կէչտի — եալընըզ Տէվլէթի-ալիյէ իլէ օլան միւնասէպաթընըն գաթ իտիլմիշ օլմասընտան մաատա հիչ պիր շէյ.

«Շիմտիլիք Էվրօբա տէվլէթլէրինին քեաֆֆէսի տախի, Շարգ մէսէլէսինի, Էվրօբա մէսէլէսի օլմասընտա միւսաատէ իթմէքնիյէթինտէ կէօրիւնմէքտէ տիրլէր. վէ միլլէթլէրին, մաթլուպ իթմէքտէ օլտուգլարը մէն խումէմիյէթլէրի հալտէ, պըրագաճագլար տըր քի, ուֆագ թէֆէք մէսէլէլէր, անճագ տօղրուտան տօղրուեա քիմէրէ պաճի իսէլէր, անլէրին էլի վէ վաղթին մարիֆէթի իլէ թէսվիյէ օլունուրլար».

* * *

Գունտան էվվէլքի նիւսխէլէրիմիզին պիրիսինտէ, Վիեննա տէվլէթի ալիյէ սէֆիրինին, Պաղտատ վիլայէթինէ վալի նասպ օլունաճաղը պիլտիրմիշ իտի իսէքտէ, պու տէֆա լա Թիւրքիտէ օգունտուղունա նէզարէն, մէզքիւր հավատիս եանլըշ օլուպ, սէֆիրի միւմայիլէյհ, կէչէն ճումա իրթէսի կիւնիւ, Թրիէսթէ վափօրու իլէ իւնէ սէմթի մէմուրիյէթինէ ազիմէթ իթմիշ տիր.

—Գանտիա ասքէրի գումանտանը Մէհմէտ Ալի բաշա հազրէթլէրի, Ամարինէ նէթիճէսինտէն իքի կիւն սօնրա, 15 նէֆէր Եունանլը կէօնիւլլիւլէր, միւշարիլէյհին հուզուրունա չըգըլըբ, իսթիմաթ իթմիշլէր տիր. Քէզալիք գավիէն սէօյլէնիլտիյինէ կէօրէ, Պիլիօ տախի քէնտի 30 նէֆէր բալիքարեալարըյլա հիւքիւմէթի Օսմանիյէյէ իթաաթ իթմէք էֆքեարընտա օլտուղունտան, իսթէնիլտիյի հալտէ, քէնտի րէֆիգլէրի իլէ պէրապէր Օսմանլը սանճագընտա ասքէրլիք խըտմէթինէ տախիլ օլմագ իչին հիւքիւմէթի մահալլիյէտէն րուխսաթ թալէպ իլէյէճէք իմիշ.

Մահը հալին ալաֆրանկա 7 թարիխինէ գատար Հանեատան ալընան սօն խապէրլէրէ նէզարէն, հէր պիր շէյ էվվէլքի կիպի սաքին իւզրէ իմիշ. Սատեթլու Սավֆէթ բաշա հազրէթլէրի, էլան Սֆաքիատա պուլունուպ, իխթիլալը չէօյլէ սուրէթտէ մէքս իթմէյէ մուվաֆֆագ օլմագտա տըր. Սֆաքիալըլար կիւն պէ կիւն միւշարիլէյհէ միւրաճաաթ իլէ, իթաաթ իթմէքտէ տիրլէր. Իթաաթ իտէնլէրին սայըսը 300 նէֆէրտէն զիհատէ հիսապ օլունմագտա տըր.

—Հանեատան վարիտ օլան խապէրտէն անլաշըլտըղընա կէօրէ, Սֆագեանըն գըսմը միւթէպագիյէսի ալթը եւզ խըզա իլէ Վալի բաշա հազրէթլէրինէ պիր գըթա արզուհալ թագտիմ իլէ, շիմտիյէ տէքին զուհուրա կէլէն աթվար ու հարէքէթլէրի ուզէրինէ բիշմիլեն նատիմ օլտուգլարընը, վէ արթըգ պունտան պէօյլէ իթաաթլարա պիր կիւնա մուավէնէթ իթմէյէճէքլէրինի ահտ ու պէյան իլէմիշլէր տիր.

ՊԵՏ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Гос. Публ. Библ-ка
ՀՍՍՀ-ССР
им. А. Мясникяна
Ա. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

Արզ իթաաթ իթմիշ օլան մէրգումն Աֆազալըլարըն, Նուռնախթ անտա պուլունան Ֆամիլեալարըն վաթանլարընա տէօնմէլէրինէ իզին, օթուզ նէֆէր վէքիլ կէօնտէրիլմիշ տիր·

— Սիսամ պէյի սաատէթլու Բալլաքի Միւսիւրիւս պէյ էֆէնտի հազրէթլէրի, Ճէզիրէյի մէզքիւրէնին գօճա պաշլարընա, օն պէշ կիւն միւտտէթ զարֆընտա, Տէվլէթի-ալիյէ թէպաասէթինի գապուլ իթմէյէն Եունանլըլարըն, վէ Սիսամ պանտէրասընը չէքմէյէն Եունան սէֆինէլէրին լիմանտան թարտ օլունմալարընա տայիր էմիրնամէլէր իրսալ իյլէմիշ օլտուղու մահէլլի մէզքիւր ղազէթասընտա օգունմուշ տուր·

— Պիւքրէշտէն ալընան պիր թահրիրաթա նէզարէն, շէհրի մէզպուրտա պու կէչէն բազար կիւնիւ բէք պիւյիւք պիր Ճըէնչ թէճէմմիւ իտիպ, էֆքեարըն իլէրուտէ պուլունան քէսանտէն չօղլար հազըր պուլունաճագ, վէ մագսատլարը, Եունանլար հագգընտա իգհարը ղայրէթ վէ մուհապպէթտէն իպարէթ իմիշ: Պէ մէզքիւր միթինկտէ սապըգ պաշ վէքիլ վէ զամսըրա ըէյիսի օլան Մ· Ժ· Պրաթիանօ, ահվալը հազըրէ իւզէրինէ, վէ Մէմլէքէթէյն խարիճիյէ թարաֆընտան Սալթանաթը սէնիյէյէ իպրազ օլունան սօն ուպուտիյէթ տույղուլարընա մուվաֆըգ օլմատըղը սուրէթտէ, պէղայէթ տէրէճէտէ չէտին պիր նութգ իրատ իթմիշ տիր·

— Էվվէլքի կիւնքի նիւսխէմիզտէ, Մըհրատ նամըյլա պիր Օսմանլը ղազէթասընըն եազընտա ըինուսմայի զուհուր օլաճաղըն եազմըշ իտիք; էօյլէ պիր ղազէթա չըգմայաճաղը թարաֆըմըզա ըէսմէն պիլտիրիլմիշ տիր·

— Պու բազար իրթէսի կիւնիւ, Պարօն Գօնսթան նամ Ռուսիա տէվլէթի բօսթաճըսը, Սէն-Բէթէրսպուրկտան պուրայա թահրիրաթ կէթիրմիշ, վէ չարշէմպի կիւնիւ Ֆրանսա բօսթա վափօրույլա Աթինաեա կիթմիշ տիր·

— Չարշէմպի կիւնիւ, Տէվլէթի-ալիյէ իլէ Եունան տէվլէթի պէյնինտէ զուհուրա կէլէն մուարազա տայիր քեաֆֆէյի թահրիրաթըն սուրէթի, շիմտի Ֆրանսանըն Նիս շէհրինտէ պուլունան Ֆուատ բաշա հազրէթլէրինէ կէօնտէրիլմիշ տիր·

Սէօյլէնտիկինէ կէօրէ, միւշարիլէյհ հազրէթլէրինին սըհհէթլէրի մէմնունօլունաճագ բատտէլէրտէ օլտուղունտան, էկէր գօնֆէրանս թէճէմմիւ իտէր իսէ, Տէվլէթի-ալիյէ թարաֆընտան պիլ վէքալէ հազըր պուլունապիլէճէք տիր·

— Չարշէմպի կիւնիւ, Սիւրէյեա նամ Օսմանլը բօսթա վափօրու Շիրատան կէլմիշ, վէ ամիրալ Հօպարթ բաշա թարաֆընտան շու աթիտէքի խապէրլէրի կէթիրմիշ տիր· շէօյլէ քի, Շիրանօսլարը եանի զապիթի թարաֆընտան Հօպարթ բաշայա վէրիլէն էմնիյէթէ կէօրէ, հալէա Շիրատա պուլունան Էնօսիս նամ վափօր, Եունան մահքէմէսինտէ, մէզքիւր վափօրուն գուրսան սանըլըպ սանըլմայաճաղընա տայիր պիր սիճիլ վէրինճէյէ գատար, մէզքիւր լիմանտան տըշարը չըգմայաճագ տըր· Էկէր սահիհ իսէ, Հօպարթ բաշա, Պապը-ալի թարաֆընտան պիր էհլի գալանըն կէօնտէրիլմէսինի թալապ իյլէմիշ տիր·

— Նասըլ քի եօգարըտա զիքր իթմիշ իտիք, հէր նէ գատար լա Թիւրքի, Տէվլէթի-ալիյէնին գօնֆէրանսը գապուլ իթմիշ օլտուղունու եալընըզ չըգարմըշ իսի իսէտէ, տիւնքի Լէվանթ Հէրալտ մուղայիրի օլարագ գապուլ իթմիշ օլտուղունու պիլտիրմէքտէ տիր· պու իքի պիրպիրինէ մուղայիր օլան հավատիսլէրին գանղըսընըն իթիմատ իթմէլի տիր· պիզճէ գալըսա, Լէվանթըն վէրտիկի հավատիսէ իթիմատ իտիլսէ ճայիզ տիր·

— Չարշէմպի կիճէսի սապահա գարշը, Գալաթատա, Պալըգ-խանէնին ճիվարլարընտա օլան պիր օտատա, պիր գաչ էրքինտէն գամա իլէ վուրուլարագ էօլմիւշ օլան Պէյօղլուլու պալըգճը Ճօրճինին լաշէսի պուլունմուշ տուր:

Պիր գաչ քիշի իւզէրինէ շիւպհէ իտիլէրէք ախզ ու կիրիֆթ օլունմուշլար իսէ տէ, ասըլ գաթիլին պիւսպիւթիւն ղայպ օլմուշ օլտուղու սէօյլէնմէքտէ տիր:

— Տիւնքի Մանզումէնին իքի սահիֆէսի պիրինճի սիւթունունտա, «հէչ տէյիլ իսէ եուրէքտէն օլարագ Կարիպալտիի թարաֆտար պուլունմուշ օլմալարը շիւպհէսի իլէ մահպէս իպգա իթմէքտէ իտի» տէնիլէճէք եէրտէ, սէհվէն «օլմասը շիւպհէսի իլէ մահպէս իպգա օլունմագտա իտիլէր» տէնիլմիշ տիր:

* * *

Մոսքովատէն·

«Պէեանտան միւսթաղնի օլտուղու վէճհլէ, Լիսանը Օսմանի, Արէպի, Ֆարսի վէ Թիւրքիստան միւրէքքէպ օլուպ, թահսիլի իքի մագսատա միւսթէնիտ տիր· պիրիսի, քիւթիւպը միւթէտավիլէի Արէպիյէ վէ Ֆարսիյէնին խաթըրաճը իպարաթլարը, մէալ ու մէֆհումլարընը լայըգըյլա անլամագ, վէ լէտ էլ հաճէ պու լիսանլարտա թէրքիպի իպարաթ վէ ինշաաթա մուգթէտիր օլմագ, վէ տիկէրի, լիսանը Թիւրքիտէ եազըլմըշ օլան քիւթիւպ վէ մուհարրէրաթ մէալլէրինի անլայարագ, օ եօլտա թահրիրէն իֆատէի մէրամա քէսպի իգթիտար իյլէմէք խուսուսլարընտան իպարէթ տիր:

Էվվէլքի մագսատըն հուսուլի, լիսանը Արէպինին, գաիտէի ճարիյէսի իւզրէ, ագալլի օն սէնէ միւտտէթ թահսիլ իլէ իսթիղալ, վէ օ սըրատա լիսանը Ֆարսինին տախի թահսիլէ սարֆը սաի պէ հէմալ իթմէքլէ մէվգուֆ օլտուղունտան, խտիմաթը միւլքիյէ վէ ագլամը Պապը-ալի վէ մահալլը սայիրէ քեաթիպլէրի իթթիխատ իլէ, հէմ պիր թարաֆտան թայինիշ իյլէմէք վէ հէմտէ իլէրուտէ ֆէյզ ալմագ էմէլ վէ արզուսունտէ պուլունանլարճա, պու եօլտա թահսիլի լիսանէ հաճէթ օլմայըպ, պու մագսուտլէր, էվվէլ էմիրտէ Թիւրքճէ լիսանտա քէլիմաթը Արէպիյէ վէ Ֆարսիյէնին խաթամազճա օլարագ սուրէթի խթիմալըրը, վէ լիսանը Թիւրքիտէ թահրիրէն իֆատէյի մէրամ իթմէքլիկի էօյրէնմէքլէրի քեաֆի տիր·

Հալ պու քի, շու տէրէճէ մուգատտէմաթը մալումաթա քեսպի ըլթըլըա իյլէմէք, էնէ գալըտ իւզրէ, թամալլում միւհթաճ օլուպ, պու տախի լիսանը Արէպինին շիմտիքի եօլտա թահսիլի իլէ, վիւճուտա կէլէմէնէճէկի պիթթէճրիպէ սապիթ վէ մուհաղգագ օլմալըյլա, պիր չօքլարըն, լիսանը ֆէսահաթպէեանը Արէպի վէ Ֆարսինին գավաիտի սարֆ ու նահվինը հէմէն պիր սէնէ զարֆընտա թահսիլ իլէ, պատէհու, սայիր ֆիւնունու լագըմէտէն թահսի պիր ազ չէյ կէօրմէսի, վէ իսթէք իտէնլէրին թահսիլի էսնէի էճնէպիյէյէ տախի վագթ պուլապիլմէսի լազըմ կէլէճէկինտէն, գավաիտի մէզքիւրէտէն թայալլիմ վէ հըֆզը, տէրէճէի իսթիհսալ պուլունմալըյլարըն իմթիհանը, վէ էմսիլէի մուխթէլիֆէ վէ մութթարիտէնին պաշգա պիր սուրէթի թէսհիլիյէթ թէրթիպի, լիսանը մէզքիւրտէ ազ վագըթտա թահսիլի քէրէմի կիտի պուլունմագտայըպ, էրպապը ֆաղլ ու քէմալտան հէր քիմքի, պու եօլտա պիր ուսուլ վէ գաիտէ ճէտիտէ թաասիս վէ թէրթիպ իտէր, վէ պուլտուղու ուսուլ, չոք թաճրիպէ վէ գապուլ կէօրիւնիւր իսէ, հաքգընտա միւքեաֆաթը քեամիլէ իհսան օլունաճաղընը միւպէյյէն Մէարիֆ նազարէթի ճէլիլէսի թարաֆընտան պիր իլան նէշր իթմիշ տիր·

Հազըր Թէալա վէ Թէգատտէս հազրէթլէրի, Զաթը միւգատտէսէի հազրէթի Շահանէի Թուլ էօմր վէ իգպալ վէ քէմալը շէվքէթ ու իճլալ իլէ թախթը ալիպախթը խիլաֆէթրէնահիլէրինտէ տայիմ վէ պէր գարար պույուրսուն· մահզա թէվֆիքի տայիրէի ուլում ու մէարիֆ վէ թէրվիճի մէթաի հարֆ ու սանայի էֆքեարը միւհաքքին ասարը Շահանէլէրինէ պէրաաթը իլթիհալ օլան իլանը ֆէսահաթպէեանը մէզքիւրուն մազմունու հագայիգնումունունճա, գուլլէրի իշ պու գավաիտի Արէպիյէ վէ Ֆարսիյէ խամի իլէ պէնամ էսէրի նաչիզանէմիզի թէրթիպ ու թանզիմ, վէ մէճլիսի Մէարիֆ նազարէթի ճէլիլէսինէ թագտիմ իլէ, մուվաֆագ օլունարագ, ամմէնին իսթիֆատէ իսթիւզէլէճէյի սուրէթտէ բէք կիւզէլ թէրթիպ օլունմուշ պիր էսէր օլտուղունու թասդիգ պույուրուլտուգ, բուխաթը թայ ու իմթիհաննա նայիլ օլմուշուգ տուր·

Պինաէն ալէյհ, էպնայի վաթանա խըտմէթ իթմէք նիյէթի խայրիյէսիյլէ, մըն ղայրի հատտ թէէլիֆ իթմիշ օլտուղումուզ իշ պու էսէրի քէմթէրանէմիզէ իհալէի լիհազէի րաղպէթ վէ իթիպար օլունմասը խուսուսու պապընտա հուսուլու շէվգ ու շիւքրանիյէթիմիզ օլաճաղը մէմուլ տուր»·

Պետրոս Խօճասար վէ Մէնսէֆ
ղաֆէր թուլէրէ

Լիսանը լէթաֆէթպէեանը Թիւրքինին Ֆարիսի վէ արէպի իլէ իքմալ գըլընմըշ, վէ քէսպի ֆէսահաթ իյլէմիշ օլտուղու, վէ լիսանը մէզպուրուն միլլէթիմիզճէ էլզէմիյէթի վէ մէնֆաաթըյլա պէրապէր, թահսիլի միւրատ օլունտուղու թագտիրտէ, մէզքիւր իքի լիսանլարըն տախի պիր չօգ լուղէթ վէ գավայիտինէ միւրաճաաթա մէճպուրիյէթ պուլունտուղու, հէրքէսէ մալումտուր·

Լիսանը Թիւրքինին, վէ պինաէն ալէյհ արէպի վէ Ֆարիսինին թահսիլինաճէ պիւյիւք կիւճիւք չէքիլէ կէլմէքտէ իտուկի, չիւնքի եագըն վագըթտա գատար օլ խուսուսա տայիր պաշգա սիւհուլէթ խոէր քիթապլար պուլունմատըղը տէրքեար, վէ պու կիւնլէրտէ շու կիւճլիւճիւն տախի էօնիւ ալընմասը նիյէթի մէմուհէսինտէ զուհուրա կէլմէքտէ օլան ղայրէթ վէ սաար տէրքեար տըր, Նասըլ քի միւմայիլէյհիմ էֆէնտիլէրին պալատէ մուգատտէմէսի օգունան էսէրի պէրկիւզիտէլէրի տախի, էմսալի մըսլլէ սէօյլէնտիկիմիզ թարզ իսպաթ իյլէմէքտէ տիր·

Շիմտի պու պապտէ միլլէթիմիզ, վէ ալէլխուսուս չաքիրտան թարաֆընտան իզհարը թէշէքքիւր իլէ պէրապէր, ումում մէնֆաաթը ուղրունտա սարֆը էզհան վէ էմէք իլէ քէսպի իֆթիխար իյլէմիշ օլան էֆէնտիլէրին, էհլի թարաֆընտան թէշվիգ գըլընմալարը տախի թէմէննի իտէրիզ·

Գավայիտի Արէպիյէ վէ Ֆարսիյէ, Տիվան եօլու վէ Բէօրբիւ պաշը գըրաաթխանէսինտէ, Սահաֆլար—չարշըսընտա Հալէպլի Հիւսէյին էֆէնտի, վէ Զագմաճըլար եօգուշունտա քէօյլին Գաֆֆէան տիւքքեանընտա 12 շէր ղուրուշա սաթըլմագտա տըր·

* * *

ԹԻԼԷԿՐԱՖԻՅԷ

Մանզումէյի Էֆքեարա Թէլէկրաֆ·

(Աժանս Րէօթեր·)

Լօնտրա 30 դեկտ·

Մաարիֆէն՝ ալընան թէլէկրաֆ խապէրլէրինտէն անլաշըլտըղընա նէզարէն, Սբանէա հիւքիւմէթի Բիւսա Ճէզիրէսինէ 10 պին սաքիրտէն իպարէթ պիր պէօլիւք սէվգ իյլէմէք իչին, պագը կիւնա թէտապիրէ թէշէպպիւս իթմէքտէ տիր·

Փարիզ 24 դեկտեմպեր·

Գօնսթիթիւսիոնէլ ղազէթասը, Թիւրքիանըն իւլթիմաթօմու, թէճէմմիւ իտէճէք օլան գօնֆէրանսա էսաս թութուլաճագ տըր տէյի խապար իթմէքտէ տիր· Մէզքիւր ղազէթա, Ինկիլթէրա տէվլէթի թարաֆընտան օլունան թէքլիֆ իւզէրինէ գապուլ օլունմուշ տուր· Թիւրքիա վէ Եունան հիւքիւմէթլէրինէ խիթապէն տիւնքի կիւն Իսթանպօլա վէ Աթինաեա ըէսմի թալիմաթնամէլէր իրսալ գըլընմըշ տըր·

Էթանտար ղազէթասը տէր քի, պիր թագըմ ղազէթալար, Թիւրքիանըն գօնֆէրանսը գաթիյէն գապուլ իթմիշ վէ թալէթնամէլէրին իրսալ գըլընմըշ օլմասը հավատիսինի, վուգուա կէլմէտիկէն էվվէլ թասդիգ իյլէտիկլէրինէ, աճէպ իթմիշլէր տիր·

Ռուսիա Բրուսիա վէ Աւսթրիա

Լա Ֆրանս ղազէթասը, Պէրլին վէ Սէն-Բէթէրսպուրկ ղազէթալարընըն Ավուսթրիաեա գարշը եազտըգլարը խասմանէ պահսլարը զիքր իւզէրէ տէր քի, պու գութլէրին չէթին լիսանլար, հալլը հազըրա, վէ մուազզամ տէվլէթլէրին սուլհ ու սալահա օլան նիյէթլէրինէ մուպայն թամամէն մուղայիր տիր, պինաէն ալէյհ, տէր լա Ֆրանս, պու չէթին պահսլար հէմ միւնասէպէթսիզ վէ հէմտէ բօլիթիգաեա մուղայիր տիրլէր·

Փարիզ 24 դեկտեմպեր·

Կօլուա ղազէթասընտա նէշր օլունան պիր պէնտ սէպէպինտէն, Պուլվարտա, [illegible] ֆօնտօլար ֆիաթլարընտա զիեատէ պիր տուրղունլուգ հիւքիւմ իթմիշ տիր·

Ֆրանսըզ ֆօնտօսու 70·

Էսհամը ումումիյէ 39, 60·

ՖՕՆՏՕ ՖԻԱԹԼԱՐԸ

Փարիզ 31 դեկտ·

Ֆրանսըզ	ֆօնտօսու	աչըլըշ	70,15
»	»	գափանըշ	70,05
Իթալիան	»	աչըլըշ	57,20
»	»	գափանըշ	57,30
Էսհամը ումումիյէ		աչըլըշ	39,75
»	»	գափանըշ	40,20

Օսմանլը իսթիգրազը 1865 թէն աչըլըշ 315·

Պօրսա տուրկուն գափանըշ:

Լօնտրա 31 դեկտ·

Ինկիլիզ գօնսօլիտի գար· 92 3/8 տէն 92 1/8

Օսմանլը իսթիգ· 1865 թէն 63 1/4·

Էսհամը ումումիյէ աչըլըշ 39 1/2 տէն 39 3/4

» » գափանըշ 39 7/8 տան 40 1/8

* * *

ԱԶԳԱՅԻՆ

· · · Խմբագիր·

Մարդկային ցեղի անցեալ պատմութիւնը, եւ անոր այժմեան վիճակը ամենակողմնեայ դիտելով կը տեսնենք թէ, հին ատեններուն մէկ տարուան ընելիք գործը հիմա մէկ շաբթուայ կամ ալ կարճ ժամանակի միջոցի կը լըմննայ, հին ատեններու մէկ ամսուայ ճամբան հիմայ շոգիի շունչովը մէկ օր կրնաս կատարել, հին ատեններու 500 բուրդ մանող կանանց մէկ ամսուայ գործը հիմայ մէկ աղջիկ կրնայ գործարանի մը մէջ մէկ օր տեսնել· անանկ որ հին մարդը արդի մարդուն հետ բաղդատելով ինչպէս քընացածը՝ արթունին կամ ինչպէս մանուկը՝ հսկային քով կերեւնայ· Այժմեան ցեղին դիւրութեամբ ըրած մէկ քայլը վաղեմի ժամանակները ի զուր կըջանային հարիւր տարի առնել·

Բայց խոստովանելու ենք թէ մեր սիրելի ազգը սա յառաջադիմութեան սեղանէն տակաւին չվայելեր· Չէ թէ ըսենք մեր մէջը չկան՝ շատ քիչ, լուսաւորեալներ որ Եւրոպայցւոց ժողովքներու մէջ կրնան առանց ամչնալու հանդիսանալ եւ « Հայ » անունը փառք ու պարծանք ըլլալ· բայց իբր անհատներ ու չէ թէ իբրեւ բուն ազգին արմատին վրայ անդամակցաբար բուսած եւ Հայ ծառէն հիւթ ու նիւթ ծծած պտուղներ· Իբրեւ ազգ զուրկ ենք տակաւին այն օրհնութիւններէն որ ամենատատ երկինքը տեղացեր է Եւրոպայի անդաստանաց վրայ. իբրեւ ազգ թմրութեան մէջ ենք տակաւին, եւ անհոգութեան խորունկ ու քաղցր քունը կը քնանանք. Եւ երանի թէ խոստովանելիքնիս միայն սա չափը ըլլար. ինչոր ծածկենք ու ուրանանք ան մեծ տարբերութիւնը որ մեր ներկայն մեր անցեալին հետ չափելով կը տեսնենք. Մեր ազգին քաղաքական եւ ուրիշ շատ կէտերու մէջ միութիւն ու միութեան պատկեր չունենալը յայտնի է. փառքուած հայրենիքնուս ալ մեր ձեռքը չըլլալը նմանապէս յիշողութեան կարօտ չէ, քանզի եթէ քաղաքական ու գլխաւոր բաներու մէջ ալ մեր հաւատքի առաջնորդին չնմանեցանք, գոնեա ասոր մէկուն մէջ ըստ բաւականին հետեւած ենք անոր մեզ տալիններով ու գարերով խաչերը մեր իրենց մէջը երեք կտորի բաժնած պատմուճանին վրայ վիճակ ձգելով մեր գլխացը կը հագնին ու կը վկայեն։ Միաբանութեան նուիթին մէջ ալ կերպով մը նմանիլ կրցեր ենք միայն սա տարբերութեամբ որ հոն աշակերտը մատնեց իր վարդապետը, սակայն հոս ազգի մատնիչը վարդապետն է. Բայց աս նորաձեւ մատնիչները իրենց շատ աշխատանաց ու ճգնութեանց վարձք ու փոխճանը ինչ ըլլալը թող երթան բրդի ազարակի մէջ փորոտիքը թափուածէն հարցնեն.

Ճշմարիտ մեր ազգը միացնող կապերէն շատերը քակուեր ու փրթուեր են, միայն երկուքը մնացեր են, լեզունիս ու լուսաւորչական եկեղեցինիս. Ըսենք թէ առաջնոյն թշնամին մահիկը կըսեմ, իր գոհի քաղցր արիւնը խմելէն զկնի հիմակու հիմայ կշտացածին կերպը կը ցուցնէ, բայց եկեղեցինուս նաւը գիտէ՞ք ինչոր պիտի ընկղմի. Անիկայ ուրացը ձեռքերնին գիշեր ցորեկ ծակելոյ աշխատողքը ուրիշները չեն, այլ իսկ նաւավարքը այսինքն կղերնիս եւ անոնց առջեւէն նախընթաց բարձրաստիճան եպիսկոպոսունքնիս. Կոյր է ան Հայը որ չտեսնէր թէ իր բոլոր ազգին վիճակը այսօր կորոշուի; կոյր է ան Հայը որ չըտեսնէր թէ իր հայրենեաց ապագայի մէջ ինչ ընթացք բռնելիքը այսօր կը վճռուի. Մէկ անձի մը — պատրիարքը կաթողիկոսն ալ մէկիկ մէկիկ անձինք են — այս ինչ կամ այն ինչ ընթացքն բռնելովը միթէ մէկ բոլոր ազգի վիճակը որոշուած ու վճռուած կրնա՞յ կոչուիլ, կը հարցնեն մեզ պատմական հետազօտութիւն չունեցողք. Բայց գիտե՞ս թէ անոր աս կամ ան շարժմունքէն ո՛րչափ ո՛րչափ քո, քո որդւոցդ եւ քո ամբողջ ազգիդ վիճակը կախուած է. Ըսենք թէ քո ազգդ մի միայն երկու ան ալ տկար օղեր ունի, լեզուն ու եկեղեցին, հիմա Չէնբէրլի-թաշ բռուած կործանման մօտ հին արձանը եթէ միայն երկու օղակ ունենար կրնա՞ր կայնիլ, մանաւանդ որ քո արձանդ անկէ ալ երկար մէկ ծայրը խաղաղական միւսը աթլանթեան ովկիանոսն է եւ անկէ ալ խախուտ. Երկու բրդէ մաշած չուանները ինչո՞ր պահեն առ ցիր ու ցան եղած ազգը. ինչո՞ր պահեն երբոր ազգի գլուխք եպիսկոպոսունքը ան ալ կը լուծեն.

Բայց կղերը ու եպիսկոպոսը ի՞նչ կրնայ ընել կըսես. Ահա՛ տես ինչ կրնայ ընել. Թագաւորութիւն ունի՞ս, ոչ. Լուսաւորութիւն ունի՞ս, ոչ. Որդիկդ ամէնը մէ՞կ տեղ են, ոչ. Կրնա՞ս ազգէդ միշտ տեղեկութիւն ստանալ այսինքն եթէ Հնդկաստանի կամ Պարսկաստանի եղբայրդ նեղութեան մէջ ըլլայ, կրնա՞ս անոր դրութիւնը շուտով իմանալ ու օգնութեան հասնիլ կամ ան քեզի, ոչ. Ընդհանուր ազգասիրութիւն ունի՞ս, ազգասիրութիւն կըսեմ որ պատրաստ ըլլայ ինչք ու կեանք առ նպատակին զոհել, ոչ. Հարստութիւն ունի՞ս, ոչ. Ասոնք եւ ասոնց պէս հարիւր բաներ չունիս. ոչ գործարաններ, ոչ շոգեկառք, ոչ հանք, ոչ երկրի մշակութիւն, ոչ նաւ, ոչ մեծ առուտուր, ոչ դպրոցներ, ոչ ազգային ժողովքներ, մինչեւ անգամ Երեմիա, Խորենացի, Շնորհալի Ներսէս, Լամբրոնացի չունիս որ վիճակիդ վրայ ողբան կամ բերանդ ագոյ երգեր դնեն. արտասուքն ալ չունիս որ տխուր ու մխմխող սրտիդ մորմոքը անով զովացնես. Ապա ի՞նչ ունիս. փլած հայրենեաց ու աստանդական ազգի մը բեկորները, ան ալ եպիսկոպոսունքդ քանի մը դահեկանի աս ու ան ազգի չէնքերու փառքին համար կծախեն. Ունեցածդ մէկ եկեղեցիի փլատակներն է, ան ալ հոգեւոր հայրերդ չեն գիտեր թէ որին մասերն կայիափային (պայլին) թէ Պիղատոսին (դուն գիտես թէ ով). Խեղճ ազգ որ իր վիճակը չիմանար, խեղճ ազգ որ իրաւունք չունի իր բռնկած տունը մարել.

Ընաւ չը հասկցուի թէ տէրութեան դէմ ապստամբութիւն կը քարոզենք. Բաւ ու քաւ լիցի, մենք քրիստոնեայ ազգ մը ենք մեր հարանց պէս կը հնազանդինք ան իշխանութեան, որուն տակը ենք. Բայց ան իրաւունքները՝ արտօնութիւնները ու ազատութիւնները որ կրնանք օրինաւոր կերպով Բ. կառավարութենէն խնդրելով առնել, ինչո՞ւ չընենք. Ավսթրիոյ պէս տէրութենէն Մաճառները բարլամէնթօ չառի՞ն. Օսմանեան տէրութիւնը պատրաստ է մեր ազգին թէ իր թէ մեր օգտին համար շատ արտօնութիւններ տալու, բայց մեր եկեղեցւոյ գլուխքը փոխանակ առանկ մէկ յաջողակ դիպուածէ օգուտ քաղելու, կերթան հանդըստութիւն, պատիւ, սակ, կուրծքի փայլուն նշանք առիծներուն մաղլացը մէջ կը փնտռեն կամ թէ կարիճի խայթէն փախչողի պէս օձին կերթան, ինչպէս որ օրերս կը լսենք թէ Ս. Պատրիարքը Ջալալեան արքեպիսկոպոսէն ազատելու համար Պապին կը դիմէ.

Շատ աղէկ՝ գիտուք թէ եկեղեցին աշխարհային գործերու խառնուելու ու ազգային վարչութեան բեռը իր յանձն առնելու սկզբունքը ճշմարիտ ու պատմական շարագասութեանց նայելով պաշտպանելի ալ ըլլայ, թերպէտ եւ Պապին մէջքը կոտրողը ան քանի մը թիզ հողը եղաւ որ կայսրէն առաւ ու կլլեց, բայց հիմայ մէկ ու կէս հազար տարի է որ չը կրցաւ մարսել ու ահա կամաց կամաց կամ լաւ եւս ակամայ ակամայ յետ կը փսխէ, — բայց հոգ չէ, գիտուք թէ աս սկզբունքը բուն իսկ Քրիստոսի գաղափարին ու պատմութեան վճռոյն դէմանդէմ հակառակ ըլլալովն ալ ճշմարիտ ըլլար, արդեօք ան տանը սա՞նկ կը վայլէր մէկ եկեղեցի ու ազգ կառավարող անձին որ՝ այսօր աշխարհիս բանիմաց, հեռատես, խորամիտ ու վարպետ ժամանակին առանկ կարճ տկար ու ամէն տիբլոմատիկայութենէ զուրկ ընթացք մը բռնէր. Ս. պատրիարքը Եւրոպացւոց լրագիրները չը՞կարդար [illegible] դամբանականը ուրախութեան կառակներով կերգեն. Ինչոր առանկ մէկ մերձ ի մահ ալեւորիկը իրեն համար նեցուկ ու թիկնապահ կընտրէ. Ս. պատրիարքը թող պապի թոռանց երգիծաբանութիւնը չը լսէ, բայց չը տեսա՞ւ թէ ինչոր Եւրոպայի թագաւորիկներուն մաղձայօյղէն վախնալով ու վա՜յ փորս, վա՜յ փորս պոռալով Հասունեանը իրեն զրկեց եթէ գօլէայի դեղ ունենայ; վազը քանի մը կաթիլ հետը ընդհանուր ժողովքը բերէ. Հիմայ ինչո՞ւ անոր կը վազէ քանի որ իրեն գլուխը միայն քիչ մի տաքցեր է. Զարմանալի է թէ ինչոր աս 50 ու 60 տարօք ճերմակամօրուք ծերերը թեթեւ երիտասարդներու խնդալի սխալները կընեն.

Կաղաչենք մեր աս հայրապետական գահին վրայ նստող հայրերուն որ իրենց վատ ու երկչոտ նախորդաց նախատինքները յիշեն, նաեւ յիշեն մեծն Ներսեսի, Յովսէփ եպիսկոպոսի եւ միւս քաջ հայրապետաց ազնուահոգութիւնը, յիշեն նմանապէս իրենց պաշտօնի վեհութիւնը ու անանկ գործերու ձեռնամուխ ըլլան որ՝ թէ ազգին փառք եւ թէ իրենց պարծանք ըլլայ. Հայրական հոգւով հոգեւորուած թող պատրիարք արքազան հայրը հրաւիրէ իր բոլոր որդիքը՝ ամենուն ալ խօսքն ու փափաքը լսէ, անոնք համոզէ ու փոխանակ օձին դիմելէն իր հարազատ որդւոցմով շրջապատուի, միասին աշխատի, մեռնելիք է, միասին մեռնի, ապրելիք է միասին ապրի. յանձնաս չէ Ջալալեանին այլ թէ իսկ անոր զրկողին ալ կրնայ դէմ դնել եւ եթէ անոնք չը գիջանին հոս կրնայ պատրիարքը կաթողիկոս ալ ըլլալ, բայց միայն ազգի հետ.

Ազգն ալ նայի ու տեսնէ թէ իր գլուխը տկար է ու չկրնար բոլոր մարմինը կառավարել, թող ան տանը անիկայ կտրէ ու արժանաւոր ինքնուրաց անձ մը դնէ անոր տեղը. Ասիկայ դժուարին բան մը չէ, դըժուար կերեւնայ միայն քանի որ զօրեղ կամք ու ուժեղ կամեցող չկայ. Նայէ Իսպանիային ինչոր դարերով հաստ բնացած ու հաստատուն պնդացած արքայական ցեղը քանի մը շաբթուան մէջ արմատէն խլեց. դուն չը պիտի՞ կրնաս քո դրած եպիսկոպոսդ փոխել. Յիսուսեանք Իսպանիայէն հարիւրներով կը գաղթեն ու պապը կը լայ, քո դրած եպիսկոպո՞սդ պիտի յանդգնի քեզ դէմ խօսելու. ով ազգ, Ավսթրիայի գօնգօրտաթ բռուած դաշինքը պատառեցին ու կտորները պապին զրկեցին որ ջրի մէջ դնէ խմէ. դուն չը պիտի՞ կրնաս քո եկեղեցիիդ անյարմար ու վնասակար ձեւերը ու վարչական պաշտօնները փոխել. Ամեն ազգ իր կրօնական ու եկեղեցական ազատութիւնը ստացաւ, ով դուն ազգաց յետինը, ե՞րբ պիտի քո պապերէդ ազատիս.

* * *

— Տու ախթաքի մէքթուպուն էհէմմիյէթի, Մանզումէյիին 822 ինճի նումէրոսընտա, Բաթրիգհանէ թարաֆընտան տէրճ իթտիրիլէն Պաշտօնական ծանուցմանը սօնրա պաղըմըշ իտիւէ, կերէք Խոթամպօլտա, վէ կերէք թաշրալարտա Րօմա քիլիսէսի հազգընտա էհալինին նէ սուլյգու վէ էֆքեարտա օլմասընը պէեան իթմէսինի թիզգալթա չալըշմաքտա պուլունտուղունտան, տէրճ իտէրիզ.

Իշպու մէքթուպտա, Գէր. Ներսէս սրբազանըն, Րօմա քիլիսէսի հազգընտա զուհուրա կէլէն իթիգատընա գարշը, Արձագանք խամլէ, զաղէթամըզտա տէրճ խոխմէք իւզրէ, Պաղչէճիքտէն կէլմիշ իտէ, զաթէն մէզքիւր մէսէլէ թահթը միւքեալէմէտէ պուլունտուղունտան, չիմտիքի Հայ տէրճինի թէէխիր իտէրիզ.

Պունլար աչիքեար իսպաթ տըր քի, պազը զաթլար վէ տէյիքլիւտուս պազը րուհպաննէր նէ էֆքեարտա իսէլէր, էհալի զաթան օլ էֆքեարտա տէյիլ տիր.

. . . Մուէլլիֆ.

٢١ րէճէպ սէնէ ٨٥

Խալբութ Մամուրէթիւլ-Ազիզ

. . . Նումէրոլու միւֆիտ զազէթայի միւթէպէրինիզի գըրաաթ իտէր իքէն, Բարտ հազրէթլէրի ճանիպինտէն Ս. Պատրիարք Հայր Հազրէթլէրինէ վիւրուտ իտէն թավէթնամէյի րէտտ իչէտիկի մահէլլինէ թէսատիւֆ իտիպ դաւէթլէ մէմնուն օլտուգ իտէ, 795 նումէրոլու զազէթանըզտա մէվսատ մէգտիւրէ իւզէրինէ միւնաէրիճ ճիւմլէլէրէ նէզա[illegible]յուպ, իշա իշի սուրէթտէ զապուլ պուիւրմաշար տըր. Կէրչի պու թէրըէնիզ ճիւմլէմիզի էնտիշէ իլէ մուհիթ պիր թէրըէնիչ տիր. զիրա էկէր Ս. Պատրիարք Հազրէթլէրի մէզքիւր թավէթնամէնի ճիւմլէ միլլէթ թարաֆընտան զապուլ իթմիշ տիր տէր իսէք, պու միւզքինիզ պիր շէյ տիր. չիւնքի պէօյլէ պիր սըր մաալէթհայր Թաճտարիտէ միլլէթիմիզ էօյլէ պիր թէզատիւմ քէսպ իւլէմիշ տիր քի, քէնտի տինանէթճէ գուրթուլուշու գա՞նըի մէզհէպէ պուլայըլըճէկի փէհմ իլէմիշլէր տիր. Վէ մէմալիքի տէվլէթի-ալիյէտէ էն գարանլըգ սահրալարտա ու Մուշ, Պիթլիս վէ տայրէհի մէյլերազ քէնտի թէէմին իյլէտիքլէրի մէզհէպի քէաֆի սայմըշլար տըր քի, չանկէ պիր թէպէտտիւլ զուհուրա կէլմիշ հալտէ, զապուլ իթմէմէք իչին էվ ճան ու տիլ չալըշըպ զանլարընը թախսի ածօքմէլէ հազըր տուրլար, պու պէօյլէ օլտուղու հալտէ, միլլէթիմիզ մէզքիւր թավէթնամէյի Ս. Պատրիարք հազրէթլէրի իլէ զապուլ իթմէկէ պաղլը օլմազտան, ամ էմալ տիր.

Նօգ էկէր Ս. Պատրիարք Հայր Հազրէթլէրի մէզքիւր թավէթնամէնի չախսէն զապուլ պույուրմաշլար տըր իսէք, պուսա աղլէ մուզաիր պիր թէֆէքքիւր տիւր. զիրա պիր չախս քէնտի մէնթարաֆը իւլաչ օլան ազատ իրատէյի պըրագարագ կիտիպ Բաբանըն թաճթը [illegible] կիրմէքտէն նէ մէնֆաաթ վար տըր, էկէր տինանէթճէ գուրթուլուշ մէ սալիշի Հայ տրամաց մազպէտի վար իսէ, պիզ քէնտի թէէմին իլէտիքիմիզ մէզհէպի քեաֆի սայըմըշուզ տըր, էօզ էկէր ճիսմանի սալիշի Հայ տրամաց մազպէտի վար իսէ, տինուսա անձաք սալէմի սալէթվայէթի Թաճտարիտէ պուլայըլիրիզ. իմտի մէզքիւր թավէթնամէյի գապուլ իթմէքտէն նէ մէնֆաաթ հասըլ օլուր կերէք րուհանի վէ կերէք ճիսմանի իշլէրի պու խուսուստա թէէմին իթմէք Ս. Պատրիարք Հայր Հազրէթլէրինին հիմմէթինէ ըճամ վէ խոթիրհամ իտէրիզ.

Գ. Ն.

ԳԱՐՇԸԼԸԳ ԹԷՇԷՔՔԻՒՐ

Պիզիմ քիւլլի խըմիտիմիզ ին մէքթէպլէր, եանի պունտան սօնրա մէյտանէ կէլէճէք օլան մէքթէպ տալիմլերը իւզէրինէ պուլունմակ հէրքէսէ մալիւմ տուր.

Կէրէք թաշրալարտա, վէ կէրէք Խոթամպօլտա Մանզումէյիի օգումագտա օլան մէքթէպ չակիրտանը թարաֆընտան վարիտ օլան թէշէքքիւրնամէլէր, ումում էհալիմիզին, նիչէ միւհիմմ մագասըտը խուսուսլարտա իպրազ իթմէքտէ օլտուղու վազիֆէմիզլէք վէ տուշունճէլէրի հազրընտա պախշը թէսէլլի իտէրէք, մանէվի թէշէքքիւրիմիզ օլմագտատըրլար,

Իշպու մէքթուպլարըն ալըճինտէն սարֆը նազար իւլէմէքտէ իսէք, պուտէֆա Իւսկիւտար Ս. Խաչ մահալլէսի զըզլար մէքթէպի թարաֆընտան վարիտ օլան պիր վարագադա, Պաղտասարեան Օհան էֆէնտինին, մէզքիւր մէքթէպէ, 15 զըթա ֆրանսըզճա միւֆիտ քիթապլար իլէ քէզալիք ֆրանսըզճա իքի նէվի վէ 22 նիւսխէ րիսալէլէր իհտա իյլէտիկի տախի պիլտիրիմիշ օլմաղ ին մամնունիյէթ պէեանընա միւսարաաթ իտէրիզ.

— Գէր. Խորէն սրբազանըն սաբը մէմուհէյսինտէն պիր գըթա միւէսսիր ռասիլաւոր էլիմիզէ կէչմիշ օլտուղունտան, կէլէնքի Մանզումէյիէ տէրճ խոնիլէճէք տիր.

Պու կիւն ալաֆրանկա 1869 սէնէսի իպթիտասը օլուպ, վէ Եվրոպա օլացայլարընտա իսէ, հէր կիւն իչին պիրէր վուգուաթ պէեան զըլընմըշ օլտուղունտան, վէ իշպու գըսա թարիֆլէրին պիլինմէսի էհալիձէ ֆայտէլի մուճիպ օլաճաղընտան, պու կիւնտէն պէտ իլէ տէրճ իտէրիզ.

Ցունվար 1.

Էմրի զիրաաթ էնճէմէնի թէշէքքիւլ իթմիշ տիր.

Ռուլում ու Փիւնուն պէյնինի առէմին էմրի թէշբինի կօլայլըղ վիրմէքտէ տիր.

Վէ սամաթի միլլէթլէրին սիւս ու տարատրըը մունճիպ օլմագտա տըր.

(Պու քէլամլարը պիրինճի Պօնօբարթ Սէնթ-Էլէն աթասընտա սէօյլէմիշ տիր).

ՄՈՒԱՄՄԱ.

(Հանելուկ)

Ջօգ տէֆա սըղլաշըրըմ, լաքին սալա աղլամամ. պայիմա խաթաղըրմայըմ, լաքին սալա ուեումամ, աղըրըմ չօգ կէնիշ տիր, վէ պաչըմտաճա չօգ պիւյիւք տիր. ազըմտան տիշլարը չօգ չէյ չըգար. լաքին իչէրի հիչ պիր չէյ կիրմէզ. նէ տուղըմ, նէ պալըըրըմ վէ նէյէ անաղըմ վար տըր, լաքին զինեաթէսիւզ չարուգ նէօրիւրիւմ, վէ հէմէն արատա պիր տիւշտիւքճէ սահա զինեաթէ չարուգ նէօրիւրիւմ.

Ցիւնքի մուամմա գէլնայ իտի.

ԷՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅԷ
ԳԱԼԱԹԱ ԲԻՒՋԱՍԸ

Գ.ևկ. 19 Ախչամ գազանը . . . . ——
» 20 Սապահ աչըլըը . . . . ——
» » Էն եւքսէքը . . . . . . ——
» » Էն աշաղը . . . . ——
Սաաթ 5 ——

ԳԱԹԻԼԻՆ ՃԻՋԱՍԸ

Մանզումէնին 833ւնճիւ նիւմէրոսունտան մապաատ ·

«Իքի Հաֆթա մուգատտէմ, Բուլէ+ Կարտընտա սէնի իլէ սօն տէֆա կէօրիւշմիւշ օլմասընտան պէրու, Իլէօնօրանըն օրթաւա չըգմամըշ օլտուղունու տախի գէբըր իթմիշտին . բէնա խաէրիմ, անըն չիմտի նէ Հալտէ պուլունտուղու օլտուղունու խափէրինէ պիր մալիւմաթ ալարագ պանա պիլտիրէսին ։

« Պիլմէզ իտիմ, ֆագաթ չիմտի ալէագամընը նէ օլտուղունու իյիճէ անլամըշըմ տըր . սէֆիլ Իլէօնօրա . . . ։ Աճապա պէօյլէճէ պիւսպիւթիւն զայի օլմուշ օլմասը, սէնի քեամիլէն ունութմուշ օլտուղունտան մընէշէթ իթմիշ տիր, եօգսա մէյուսիյէթինտէն մի ։

« Ումթըն, ալէագա մէյուսիյէթինտէն տէՀշէթլի պիր մէյուսիյեէթ եօգ տուր . անըն իչին սէֆիլ գըգըն Հալի խուզէրինէ պիւյիւք ենտիշէ Հիսս իթմէքտէյիմ ։

« Նարըն ախշամ մէքթուպունուն ճէվապընը ալմագ արզուսունտայըմ .

« Շիմտիլիք խօշճա գալ, Թաթլը բուլալար կէօրմէք իչին ուէուշմագ խաթէրիմ » ·

Սէնին Մէյրին »

Ուխկըմըն գըզը, իշպու պալէաագը մէքթուպու եագըշագ պիթիրտիքտէն, վէ միւՀիւրլէյիպ, խուզէրինէ ատրէսի տախի եազտըգտան սօնրա, ատագա գալգը, մումու սէօնտիւրտիւ, վէ նագըք առագլարընըն բաըմագլարը խուզէրինէ դատարագ սէսիզճէ օտասըն տիշարը չըգտը ·

Պիչարէ գըզ եօլէ զանն իթմէքտէ իտի քի, քէնտի բէտէրի, քէնտիսի կէօպի պիկիւնաՀըզը օտասընտա ուեումագտա իտի ։

Գարանլըգտա նէրտիվէնտէն աշաղը ինտի, վէ սէս չըգմասըն նիւէթի իլէ, չօրապլարընը տախի չըգարարագ, վէ պէեագ առագլարընըն քիրլէնէճէյինէ տախի պագմայարագ, եալըն առագ պաղչէյէ ինտի, վէ քէնտի մէքթուպ գութուսու օլան տիվար տէլլիյինէ տօղրու իլէրու վարմագա պաշլատը ։

Հէնուզ մէզքիւր տէլլիյին եօնիւնէ եէթիշմիշ իքէն, նակեՀան պիր առագ սէսի իշիթիլտի, վէ մէզքիւր տէլլիյին բէք եագընընտա պուլունան պաղչէ գարուսու, տիշարըտան պիր անախթար սօգուլարագ եավաշ եավաշ աչըլմաղա պաշլատը ։

Պիչարէ Մէյրի նէ եաբաճաղընը շաշըրարագ, եօնիւնտէ պուլունան ըէշիլլիքլէրին արգասընտա կիզլէնտի, վէ պըթիւն վիւճուտի իլէ տիթրէմէյէ պաշլատը ։

Բէք գարանլըգ օլտուղունտան, իչէրի կիրէնլէրին քիմլէր օլտուգլարընը կէօրմէք միւմքինսիզ իտի . ֆագաթ Մէյրի, գարըննուն թէքրարէն գարանլըղընը տույտուգտա, իչէրի կիրէնլէրին, թա քէնտինէ սիրէր ալմըշ օլտուղու ըէշիլլիքլէրին եօնիւնտէ տուրտուգլարընը կէօրէպիլտի ։

Իշթէ Մէյրի մէզքիւր ըէշիլլիքլէրին արգասընտա, նէֆէսինի թութարագ տիթրէմէքտէ օլտուղու Հալտէ, քէնտի թա եօնիւնտէ շու ածխտէքի դըսսա վէ տէՀշէթլու միւքալէմէ վուգու պուլտու ·

— « Ճէյմս, չէճաաթընը եպրագ իտէճէք վագըթ չիմտի տիր . պէն պէըիքի իւէ Օլիվըը իլէ եալընըզճա պաշա չըգարապիլիրիմ վէ սէնին մուավէնէթինէ միւՀթաճ իւէ թիմ եօգ տուր . սէնին խըտմէթին, օ իշին պիթմէսինտէն սօնրա տըր, քի թէքրարէն Օլիվըըըն մախզէնինտէ թօբլանարագ, միւքեաֆաթըմըզ օլան ադճէյի բայլաշմամըզ Հէնկեամընտա եիւզ աղըրթմալը սըն . օլ կէնճ ինկիլիզին պաշը թամ սաաթ ալթըտա քէսիլէճէք տիր, սէն գարուսա պէքլէեէճէքսին, անըն պաշընը, Օլիվըըըն խանէսինտէ պէքլէճէք օլան Ճօրճա թէսլիմ իտէճէյիզ, քի շիւբՀէսիզ անըն եօլտուշ օլտուղունա խուքեաթ օլտուգտան սօնրա, պիր տաՀա պիզի կէօրմէք իսթէմէյէճէք սավուշուպ զայի օլաճագ տըր . օլ վագըթ Օլիվըը, Իլէօնօրա չարապ չըգարաճագլար տըր, կէրէք պիզիմ ճէսարէթ քէսպ իթմէմիզ վէ կէրէք Օլիվըրըն վէ գըզըննըն պիրագ տէրխօշլանմալարը էլզէմիյեէթտէն տիր, ֆագաթ իյի տիգգաթ իթմէլիսին քի, պիզ պիրէր տէֆա իշտէքի անլէր իսէ տայիմա իքիշէր տէֆա իշէնլէր · Սէն Իլէօնօրանըն սաղընտա վէ պէն տախի Օլիվըըըն սօլունտա օթուրմալըեըզ, վէ իշ կէօրէճէք վագըթտա, Հայտը Պըըը դաՀրամանլարը աշգընա տէտիկիմտէ, տէր Հալ վէ եըլտըըըմ կիպի չարուգ սուըէթտէ, պըչաղըըը Իլէօնօրանըն կէօսիւնէ ինտիրմէլիսին . սէն օլ իշի պիթիրինճէ գատար, Օլիվըը տախի պէնիմ պըչաղըմ ալթընտա ճանընը թէսլիմ իտէճէք տիր » ·

Տէվամ ·

* * *

ԻԼԱՆԱԹ

ԲԱՆԱԼԻ

ՀԱՅ ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

Օլլէնտորֆի դրութեամբ

Տպագրութիւն Գիւրքճեան ·

Քերականութիւնը լեզուին գործիքն է ։ Գործիք մը որչափ կատարելագործեալ ըլլայ՝ արդիւնքն ալ նոյնչափով կատարեալ կարտադրի ։

Հարկ չկայ ըսել թէ՝ Գաղղիերէն լեզուին դիւրուսուցութիւնը մեր ազգին որչափ օգտակար է, քանզի այս օրուան քաղաքական լեզուն է . ուստի կը յուսանք որ՝ Հեղինակին աշխատութիւնը կը պսակուի՝ Գաղղիերէն դասատուաց ջանքովը եւ ազգին մանկտւոյն ժամերը առ ոչինչ չը մաշուիր զանազան դժուար եղանակներու զոհուելով ։

Ահա Հեղինակին խօսքերն ։

« Օլլէնտորֆի Քերականութեան գըտած ընդունելութիւնը եւ բազմաթիւ ազգայնոց խնդիրները յորդորեցին զմեզ նոյն Քերականութեան ԲԱՆԱԼԻՆ ալ հրատարակել, այսինքն Հայերէն հրահանգաց գաղղիական թարգմանութիւնը կամ մանաւանդ բնագիրը, եւ աւելի որ ամեն ազգաց մէջ Օլլէնտորֆի Քերականութիւնը հրատարակուածին պէս՝ նոյն Բանալին ալ միանգամայն ի լոյս կ'ընծայեն . եւ այս Բանալւոյն մասնաւոր կարեւորութիւնը առանց դասատուի ուսանողաց համար է . բայց փափաքելի էր որ գաղղիերէն ընթերցանութեան նորուս աշակերտաց ալ կարդալ տալ [illegible] նիկս տուէր՝ որուն ամենապարզ խօսակցութիւնները տղայոց դիւրաւ ըմբռնելի ըլլալէն զատ՝ գուցէ անոնց նպաստէն ալ խօսակցութեան սկզբունքներու ։ Քաջ համոզուած են կենդանի լեզուաց ամենէն նշանաւոր դասատուները՝ որ այսպիսի բարբառներու ամենէն յաջող օժանդակը եւ թերեւս միակ ճամբան՝ խօսիլն է ։ Վասն զի հազիւ թէ ուսեալ մը կարող ըլլայ քանի մը պարզ խմաստներ բացատրել՝ աւելի կնճռեալ խօսքեր ալ արտաբերելու փափաքը կ'զգայ որ մեծ խթան մ'է յառաջադիմութեան ։ Եթէ ներկայ Հրատարակութեամբ ըստ մեր յուսոյն՝ մեկուն նպաստ մը մատուցանենք, մեր ցամաք յոգնութեան վարձատրութիւն կը համարինք զայն, եւ յորդոր մը կըլլոյ յարատեւելու ուրիշ մէկ քանի ձեռնարկութեանց մէջ որոնց թեւակոխած ենք ։

Թ · Թէրզեան ·

ՆՕԹՐ-ՏԱՄ ՏԸ ՓԱՐԻ

Փարիզի Մայր Եկեղեցին

Հեղինակ

ՎԻԳԹՕՐ ՀԻՒԿՕ

Վիգթօր Հիւկօ հռչակաւոր քերթողին այս աշխարհածանօթ երգական վէպը՝ որ բոլոր Եւրոպական լեզուներու թարգմանուած է, այս անգամ Տիրան . . . Թէրզեանի թարգմանութեամբ պիտի սկսի թերթ առ թերթ Գաղղիերէնի նման պատկերազարդ ըլլալով՝ ի Հայկարարուա հրատարակուիլ . առայժմ բաժանորդ գրուիլ ուզողը ինչուան յառաջիկայ յունվար մէկ . պէտք է միմիայն իր հասցէն Կ · Պոլիս Զագմագճըլար Գաֆաֆեանի գրատունը եւ Ղալաթիոյ Ս · Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ կից Քիւրքճեանի տպարանը յանձնէ, — բաժանորդագրութեան գինը կանխիկ 3 դահեկան է . — ներկայ պայմանաժամէս ետքը բաժանորդ գրուիլ ուզողը ամեն մեկ թերթի համար 20 փարայ աւելի վճարել կը պարտի . Հրատարակութիւնը պիտի սկսի այն ատեն երբ 300 բաժանորդագրութեան ցանկը լրանայ, արդէն բաժանորդք կը պարտին սատ վճարել կանխիկ երբ իրենք ալ կանխիկ թերթ կընդունին ։

ՄՐՑԱՆԱԿ ԿԱՂԱՆԴԻ

ԱՌ ՈՒՍԱՒՄՆԱՍԷՐ ՄԱՆԿՈՒՆՍ

Ցօրինեաց

Մ · Ա · Խաֆաֆեան ·

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ռ · Ց · ՔԻՒՐՔՃԵԱՆ

Մրցանակ կաղանդի 48 երեսէ բաղկացեալ տետրակ մ'է, որ կը պարունակէ, նոր տարւոյն վրայ գեղեցիկ խորհրդածութիւններ, կրթութեան կրօնքն եւլն · բացատրութիւններ, զուարճալի պատմութիւններ, թատերական զուարճալի հաշիւներ, վերջապէս ինչ որ՝ տղու մը հարկաւոր է, զուարճացուցիչ կերպով, տղուն կը հաղորդէ · կը ծախուի ամեն հայ գրավաճառաց քով գին 100 փարայ ։

Կը յորդորենք եւ կը յուսամք ոարդոյ դասատուները, փոխանակ ան՝ նըպատակ պատկերներով, տղայք ըղբօսցնելու, այս տեսակ խորհրդաւոր նուէրներով կ'պսակեն իրենց ձեռքին տակ գտնուած ապագայ հայութիւնն ։

ԻԼԱՆ

Ավուսթրիա, Բուսիա, Ֆրանսա, Պէլճիգա, Սագսօնիա վէ Իթալեա Հիւքիւմէթլէրինին իւթիգրազ պիլէթլէրի, Գալաթատա Գարաքէօյտէ Գօմիսիօն խանը գարշուսը եանընտա Ն · 16 սարրաֆ Մ · Ճօրճի Ճանէթօնուն մաղազասընտա ֆիրուխթ օլունմագտա տըր · Մէզքիւր բիեանգօլար Հէր այ չէքիլիպ աթիւտէքի մէպլազլարը գազանաբիլիրլէր, եանի 800,000, 600,000 500,000, 400,000, 200,000, 100,000, 50,000, 40,000, ֆրանգ ·

1869 յունվար 1 տէ, աթիւտէքի բիեանգօլար չէքիլէճէք տիր ·

Ավուսթրիանըն 1858 իւթիգրազը պիլէթլէրի քի, պիրինճի նիւմէրօ գազանաճագ 400,000 ֆրանգ, Պօրտօ շէՀրինին 1863 իւթիգրազը պիլէթլէրի, պիրինճի պիլէթ գազանաճագ 50,000 · Միլան շէՀրին 1861 իւթիգրազը պիլէթլէրի, պիրինճի նիւմէրօ գազանաճագ 100,000 ֆրանգ ·

Բումի տէկանմպէր 19 տա չէքիլէճէք օլան Ավուսթրիա Հիւքիւմէթինին Գրէտի Մօպիլիէ իւթիգրազը բրոմէսլէրի 40 ար ղուրուշա սաթըլմագտա տըր · պիրինճի նիւմէրօ գազանաճագ 20,000 Օսմանլը լիրասը · իքինճի 4,000 լիրա, իւչիւնճիւ 2,000 լիրա · տէօրտիւնճիւ վէ պէշինճի 500 լիրա · ալթընճը վէ եէտինճի 250 չէր լիրա · սէքիզ վէ տօգուզ վէ օնունճու նիւմէրօլար 150 չէր լիրա · օն պիր օն իքի վէ օն իւչիւնճիւ նիւմէրօլար 100 էր լիրա · 37 պիլէթ տախի 40 ար լիրա գազանաճագլար տըր · ճէման 1700 պիլէթ գազանաճագ տըր ·

Զիքրոտէ մալիւմաթ ալմագ իսթէյէնլէրին մէզքիւր մաղազաեա միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր ·

ՏՕԳԹՕՐ ԼՕՐԷՆՆԵԱՆ

Փարիս Թըպպիյէ մէքթէպինտէն չըգմա վէ տօգթօրլուգ տիբլօմասընա Հաիզ օլան, վէ Հայլը միւտտէթ Փարիս խասթախանէլէրինտէ էքսթէռնլըգ էթմիշ օլան, տօգթօր Պետրոս Լօրէննեան էֆէնտի, պու տէֆա Տէր-սաատէթէ կէլմիշ օլտուղունտան, Հէր սապաՀ կիւնլէրի, սապաՀըն սաաթ 4տէն եէտիսինէ գատար, Պէյօղլունտա Պէգար սօգաղը Նօ · 24 քէնտի խանէսինտէ խաստա օլորագ խասթալարը պագաճաղը, վէ քէնտիսինի խասսէթէն կէօրմէք իսթէյէնլէր իչին Հէր Հաֆթա բէնչշէմպէՀ վէ ճումա իրթէսի կիւնլէրի, սաաթ եէտիտէն օն պիրէ գատար քէնտի խանէսինտէ կէօրէպիլէճէքլէրի, վէ միւթագիլ խանէլէրինէ իսթէյէնլէրէ տախի կիտէճէյի իլան օլունուր ·

ՏՕԳԹՕՐ ԲԷԼԷՋ

Ամէլիյաթը ճէրրաՀիյէ իճրա իթմէքսիզին, աղըրըան տիշլէրին վէճալարընը (աղրը) տէֆ ու իզալէ իթմէք, վէ տիշլէրի չըգմըշ օլանլարըն տիշլէրինին երէէրինէ գաՀմէթսիզճէ թագըլը վաղ օլունմուշ կիպի, զաՀէթ տիգգաթ օլունսա պիլէ անլաշըլմամագ իւզրէ, տիշ գօյմագ վէ տախիլի ֆէմտէ վէ չէնէտէքի եմրագ վէ գուրուՀ վէ թէղէլլիւլ տէնտանա թէտավի իթմէք, վէ տիշլէրի թագիրաթընտան, եանի եէրլէրինտէ օյնայըպ, պիր թարաֆա տէվըրիլէրի Հալտէ եէրլէրինէ գօյմագ, վէ տախիլի ֆէմի թէմիզլէմէքտէ, վէ բալանմըշ վէ սիեաՀլանմըշ օլան տիշլէրին բաս վէ քիրլէրինի չըգարըպ, ճէվՀէրի գամթիւնի թէճտիտ իթմէքտէ, վէ ազըըն ֆէնա գօգուլարընը իզալէ իթմէքտէ վէ աթըն վէ լասթիքտէն զայէթլէ լաթիֆ վէ բաՀա վէ տալագէթլի վէ խաֆիֆ եէմէք եէնաիլէ վագըթտա պիր զարար ու գիեան վէրմէզ ալէթ եէրլի վէ չըգար գօնուր տիշլէր եափմագտա օլան Փարիզլի Թապիպ տիշճի Մ · Բէլէզ, Պէյ-օղլունտա Կլօվանի սօգաղընտա 2 նիւմէրօտա քեանճի իթմէքտէ վէ ալաֆրանգա սաաթ 6 տան 4 է գատար կէլէն վէ կիտէնլէրէ ամէլիյաթը մէզքիւրէյի իճրա էյլէմէքտէ օլուպ քէնտիսինի կէօրմէք վէ կէթիրթմէք միւրատ իտէնլէր օլուր իսէ, օրատան սիւալ իթմէլէրի · 11

ԼՕՀՍՈՒՆ ԼԻՋ ՍՈՒԵՈՒ

[illegible]

Բրուսիա տէվլէթի Թըպպիէէ ագատէմիասը վէ էն մէշՀուր Թապիպլէր վէ ումումէն Թըպպիէէ ագատէմիալարը Թարաֆընտան պէՀէնտիլմիշ օլտուղու Հալտէ, մէզքիւր Լիգ սուեու եիւզտէ օլան լէքէլէրի չըգարըը, կիւնէշ եագմասընը ալըր, վէ եիւզիւն պուրուշուգլուգլարընը տիւզէլթիր, կիւզէլլիք վէ թազէլիք վէրիր ·

Կէրէք երքէք վէ կէրէք նիսվան Թայիֆէսինտէն պու սուեու գուլլանըր, կիւզէլլէնմէք, կէնճլէշմէք Հըֆզ օլունմագ, վէ վէճՀուտէ զաէթէլէ պիր պէտավէթ վէրիր, թէնի եումուշաթմագ վէ եիւզիւ աթէշլէրինի ալմագ ճիՀէթլէրինճէ ֆայիտէլի պիր թէտպիր օլտուղունու իգրար իթմիշլէր տիր ·

Մէզքիւր սու, Գալաթատա եիւզգաշըըըտա Նօ · 68 Մ · Վէլից վէ գումբանեասընըն էճզախանէսինտէ սաթըլմագտա տըր ·

ՏՕԳԹՕՐ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

Տօգթօր Գալուստեան էվվէլքի խանէսինի թէրք իլէ, եինէ Պէյ-օղլունտա, ինկիլիզ սէֆարէթ գաբուսունտան աշաղը կիտիլիր իքէն, մէզքիւր սէֆարէթին տիվարը գարշը սըրասընտա, Համալպաշը սօգաղընտա վագը 68 նիւմէրօլու խանէյէ նագլ իյլէմիշ տիր ·

Քիւթթապը աարըն գուլլանըլտը լիսան իսէ Հէր տիւրլիւ մէսալիՀէ տայիր արզուՀալլար վէ միւգավէլէլէր վէ թաշրա մէքեաթիպի իլէ շաՀիյէ խօճալըքլա վէ աաքէրիյէ վէ ումուրու միւլքիյէ մէմուրլարընա վէ բօսթա միւտիրլէրինէ վէ թիճարէթէ միւթէալլիք պիր չօգ արզուՀալլար վէ ճիրօ վէ սէքէնթրօ վէ բրօթեսթօ վէ մուգավէլէ վէ սաիր սէնէտլէր վէ թէզքէրէ, վէ մաՀէլլէ իլմ ու խապէրլէրի վէ սայիր Հէր տիւրլիւ մազբաթա վէ մուՀարրէրաթ, Հասըլը աէֆինէ Նուհ կիպի տէօրթ եիւզ գատար միւսվէտտէ շամիլ վէ տիբըընտա մէվգըինտէ գուլլանըլմագ իւզրէ, Թէրաքքիյ լաթիֆէ վէ էտէպիյաթէ տայիր արաղի, ֆարսի վէ Թիւրքի պէյիթլէր վէ Թիւրքճէ մանիլէրի տախի ալթընտա եազըլարագ սայէի միւվաֆֆագիյէթ վայէի ճէնապը միւլքիւթանէտէ պու քէրրէ Թապ օլունան նիւզ լէթ իւլ մինշաաթ նամ քիշապ, սաՀաֆ չըրշըսընտա գալաֆլար սօգաղընտա ինշաի մէզքիւրիւն միւէլլիֆի Նէթաթ Րիֆաթ էֆէնտինին 16 նիւմէրօլու տիւքեանընտա, վէ Սուլթան Պայազիտ խան քեարշըըտէ խօճա բաշըլը Հաճի Մուսթաֆա աղանըն, վէ ՍաՀմատ պաշտա բուլ վէ վարագչը ասՀիտէ սաթըլան տիւքեանլարընտա օն ղուրուշա սաթըլմագտա տըր ·

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Ե · ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԷՎԱՆԹ ՀԷՐԱԼՏԸՆ ԹԱՊԽԱՆԷՍԻՆՏԷ
ՊԷՑ ՕՂԼՈՒՆՏԱ ՏՕՂՐՈՒ ԵՕԼՏԱ, ՖՕԹՕԿՐԱՖ ԱԳՏՈՒԼԼԱՀ ՊԻՐԱՏԷՐԼԷՐ ՓԱՐՇԸՍԸՆՏԱ
ՆՈՒՄԷՐՕ 467